

INGEZONDEN.

ARBEIDSTHERAPIE, ALS ONDERDEEL DER SANATORIUM- BEHANDELING BIJ LONGTUBERCULOSE.

Met opzet gebruikte ik dezen titel en niet dien van dr. vos: arbeidstherapie bij longtuberculose, hetgeen hij waarschijnlijk korthedshalve geschreven heeft. Intusschen drukken beide titels iets verschillends uit. Toen ik mijn ervaringen neerschreef verwachtte ik dat dr. vos met mijn veeljarige ervaring een woord in het midden zou brengen. Dus beider betoog is geschreven, niet zoozeer voor ons zelf als wel voor anderen. Het mijne is een waarschuwing tegen een overschatting van de waarde der arbeidstherapie in sanatoria, het zijne een waarschuwing tegen onderschatting. Vandaar dat beide opvattingen kunnen bijdragen om de zaak duidelijk te belichten. Zoowel de opvattingen van dr. vos als de mijne hebben zich uit de praktijk ontwikkeld. Er is iets, wat ik misschien niet voldoende naar voren gebracht heb, d.w.z. het betrekkelijk gering aantal patiënten, dat voor arbeidstherapie in het sanatorium in aanmerking komt, niet zoozeer door een te slechten lichamelijken toestand dan wel door het tekort aan tijd, dat ons bij deze arbeidstherapie belemmert in onze voorschriften. Zou dr. vos hierover nog eens zijn gegevens willen bekend maken, m.a.w. hoeveel van de opgenomen patiënten een jaar arbeid verrichten; hoeveel mannen en vrouwen (over vrouwenarbeid zag ik niets vermeld); hoeveel tijd is er voor zijn patiënten gewoonlijk beschikbaar; na hoeveel tijd van arbeidstherapie ontstaat hij gewoonlijk zijn patiënten? Is dit een kwestie van weken of maanden? Ik heb het nooit verder kunnen brengen dan 6—8 weken, met enkele sporadische uitzonderingen. Dit is dan ook de reden dat ik een stap verder heb willen gaan en werkgelegenheid scheppen in verschillende functies, die het sanatoriumbedrijf meebrengt, na ontslag als gewoon patiënt: de werkende patiënt, intern, doch zonder een patiëntenbed in beslag te nemen. Hiervoor verwijs ik naar mijn artikel. Speciaal op deze behandelingsmethode is echter van toepassing wat vos schrijft over de overwegingen die aanleiding geven tot arbeidstherapie en die ik ten volle onderschijf. In veel geringere mate zijn deze overwegingen van toepassing in dien men een korte periode van arbeidstherapie in den algemeenen behandelingstijd indrukt. Dit punt raakt een zaak van groote beteekenis, een punt dat ik nu naar voren wil brengen. Indien de gedachte om een schakel te vormen tusschen het sanatorium en de maatschappij, in daden zal worden omgezet, door werkkolonies, — nog een stap verder „settlements” — op te richten, dan ben ik niet ervan overtuigd, dat de uitvoering dezer gedachte zal worden vergemakkelijkt door een methode van korte arbeidstherapie in het sanatorium. Het gevolg zal zijn, dat de patiënten meenen met een korte arbeidstherapie in het sanatorium even ver te zullen komen als met een arbeidstherapie van langen duur na ontslagen te zijn als sanatoriumpatiënt, in een kolonie of werkafdeling, of wat men het noemen mag. Bij degenen, die bij deze zaken financieel betrokken zijn, zal de meening opkomen: waarom nog een verlengde termijn van arbeid na het sanatorium, wanneer reeds een korte arbeidstherapie in het sanatorium aan de behoefte voldoet? En dat deze korte periode aan de behoefte voldoet, betwijfel ik, vandaar dat ik van een vernis gesproken heb, Daarmee wil ik in het minst niet kleineeren het ernstige werk, dat dr. vos verricht; mijn bespreking geldt alleen deze behandelingsmethode, die niet alleen in het sanatorium Hellendoorn toegepast wordt.

De kleinere punten in het betoog van dr. vos wil ik wegens het belang van het bovenstaande niet uitvoerig bespreken; of het vergunnen van werk te verrichten minder goed is, dan het gelasten van werken, of het een kwestie van tijdverdrijf is of het verdrijven van onevenwichtige momenten bij de patiënten — dit alleen schijnt mij van ondergeschikt belang.

Het nuttig effect kan m.i. hetzelfde zijn.

Nog een vraag aan dr. vos: ik ben er van overtuigd, dat hij, die reeds zoovele jaren tuberculose-patiënten behandelde, door de belantwoording hiervan ons allen een dienst zal bewijzen. Ik heb den indruk, dat wij vroeger of later zullen moeten kiezen tusschen arbeidstherapie in het sanatorium, die zooals op het oogenblik geschiedt, slechts kort duurt, arbeidstherapie in het sanatorium van langen duur, waarbij een soort werkkolonie ontstaat in het sanatorium, doch op geheel andere leest geschoeid (uit oeconomische overwegingen), of werkkolonies buiten het sanatorium. Alleen voor de twee laatste mogelijkheden kan ik het belang van arbeidstherapie, zoowel voor medicus als patiënt, inzien.

Wat zijn hieromtrent uwe inzichten?

Laren, 8 Augustus 1923.

DE BLOEME.

SPLANCHNICUS-ANESTHESIE.

Men heeft mij er op gewezen dat ik in mijn artikel over bovengenoemd onderwerp, verschenen in het vorige nummer van dit *Tijdschrift*, geen melding heb gemaakt van de mededeeling van w. g. DE HAAS, chirurg te Utrecht, gedaan in de vergadering van de Nederl. Vereeniging voor Heelkunde op 7 December 1919 en verschenen in het *Ned. Tijdsch. voor Geneeskunde* in 1920 (I bldz. 2334). Dit vindt zijn oorzaak hierin, dat deze mededeeling in het algemeen zaakregister van 1920 onder het hoofd „Splanchnicus-anesthesie” niet vermeld staat, zoodat dit verzuim daardoor verklaarbaar wordt. Schrijver doet daarin een mededeeling over 14 gevallen, waarbij de splanchnicus-anesthesie werd toegepast in de Utrechtsche kliniek. De uitkomsten waren bevredigend. In 10 gevallen was de anesthesie goed, 4 gevallen waren mislukkingen.

Onaangename bijverschijnselen werden niet gezien:

Heerlen, 14 Augustus 1923.

E. HUSTINX.

BLADVULLING.

Hebt gij ooit een ziekte gezien zonder zieke? Wat dunkt u van ziektebeelden? Is dat poëzij of proza? Kunt gij er mij photographieën van bezorgen?

Meent niet dat het er niet op aankomt of men aan ziekten of aan zieken denkt. Wanneer gij een ziekenzaal binnentreedt, wacht u dan vooral, dat die ziektebeelden niet in uwe hersenen spoken. Gij zoudt vergeten menschen te zien en u onder menschen te bevinden en mogt u wellicht verbeelden in het Chineesche schimmenspel te zijn en naar den wand grijpen, terwijl de gestalten voorbij u heen trekken.

C. PRUYS VAN DER HOEVEN.

Academieleven.
